Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok 6. Warszawa, 25 sierpnia 1928 roku. № 35.

PRZEMYSŁ PIWOWARSKI

ORGAN CENTRALNEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁU PIWOWARSKIEGO I SŁODOWNICZEGO W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

REDAKCJA i ADMINISTRACJA — Warszawa, Wiejska 17. — Telefon 5-96. Otwarta od 1 do 3 po poł.

W sprawie organizacji eksportu chmielu polskiego.[1)]

Jak wiadomo, chmiel polski jest eksportowany głównie do Czechosłowacji (Zatec) lub do Niemiec (Norymberga), na których to rynkach koncentruje się przeważna część tranzakcyj eksportowych w tym artykule. Nasze własne ośrodki handlu chmielem zbyt są rozrzucone i dla zachodniego europejczyka niedostępne (Dubno, Równo, Lublin, Lwów), aby w braku ustawowej lub zwyczajowej reglamentacji, mogły skutecznie konkurować z uporządkowanemi stosunkami na obu powyższych targach zagranicznych.

Skutkiem łatwej i krótkiej komunikacji pomiędzy Zachodem a Norymbergą, oraz Zatcem, belgijscy lub francuscy kupcy w ciągu 24 godzin mogą przybyć na miejsce, towar zobaczyć i zakupić bezpośrednio lub też dać odpowiednie zlecenia zakupu znanym sobie i zaufania godnym komisjonerom. Tranzakcje za pośrednictwem tych ostatnich, wyłącznie na podstawie przedłożonych próbek, równie nie należą do rzadkości.

Ponadto importerzy zachodnio-europejscy podnoszą tę okoliczność, że tamtejsze wydoskonalone siły robotnicze tak znakomicie są przysposobione do wykonywania selekcji chmielu, iż stosownie do wymagań klijenteli, potrafią dokonać wszelkiego rodzaju żądanych mieszanek, o każdej pożądanej procentowo ilości lupuliny.

Wreszcie łatwość zmagazynowania i reekspedycji towaru, oraz rozgałęzione stosunki bankowe obu krajów z zagranicą ułatwiają obsługę techniczną i finansową, co wszystko razem, jak również zachodnio-europejskie otoczenie i warunki pobytu, w sposób decydujący zapewniają obu powyższym centrom targu chmielem wyższość nad innemi.

Podczas gdy jakość naszego towaru spotyka się z jednogłośnem uznaniem, a w miarę rozwoju hodowli chmielu na kresach liczyć się można z dalszą poprawą jakości oraz z wydatnem zwiększeniem ilości, to koła zagraniczne nie znajdują wyrazów krytyki dla naszych stosunków i naszej organizacji handlu tym artykułem.

Przedewszystkiem podkreślają istniejącą decentralizację handlu. Sprzedaż chmielu dokonywuje się w miejscach produkcji względnie sortowania, a zatem głównie w Dubnie i Równem na Wołyniu oraz w Lublinie i Lwowie, a częściowo w Warszawie. Towar na zbyciu rozrzucony jest na bardzo znacznym obszarze, wobec czego zakup polskiego chmielu na miejscu połączony jest ze znaczną mitręgą i kosztami. Kupiec lub agent, wysłany z Belgji do Polski dla zakupu chmielu, zwykle traci cztery do sześciu tygodni, przyczem narażony jest na bardzo wiele niewygód i kłopotów pod wielu względami, których na Zachodzie nie spotyka.

W braku należytej organizacji handlowej w powyższym artykule muszą reflektanci zagraniczni posługiwać się w stosunkach z Polską komisjonerami i faktorami różnego rodzaju, a pośrednictwo to przy wybujałej spekulacji okazuje się bardzo kosztowne i przyczynia się do znacznego podrożenia ceny produktu. Naprzykład oferty nadesłane z Polski do Belgji w listopadzie r. ub. obciążały wartość towaru kosztami pośrednictwa, wynoszącemi często nawet dol. 10 na 50 kg., wówczas kiedy zysk, pobierany przez komisjonerów zagranicznych, pracujących w tej branży, wynosi według zwyczaju od dol. $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$, zatem przy najlepszych gatunkach 5%, a przy średnich $7\frac{1}{2}$ do 10% wartości towaru.

Następnie bardzo smutnym faktem jest tu powszechny i nadzwyczaj silnie zakorzeniony brak zaufania do naszych dostawców, wobec czego tutejsi nabywcy stale odmawiają zakupu chmielu jak również i innych towarów, na podstawie doręczonych próbek. Natomiast producenci polscy domagają się od reflektantów zagranicznych zapłaty w Polsce po załadowaniu towaru na podstawie przedłożonych dokumentów, a zatem uniemożliwiają odbiorcy poprzednie skonstatowanie i zbadanie jakości towaru.

Polscy dostawcy chmielu wysyłają towar w komis do Zatcu lub Norymbergi, natomiast dotąd nie korzystają prawie wcale z pośrednictwa komisjonerów belgijskich, skutkiem czego ci ostatni kupują towar polski na targach w Zatcu i Norymberdze, biorąc go często za czeski lub niemiecki, a w każdym razie wolą odwiedzać te targi w przewidywaniu rychlejszego oraz dogodniejszego zaopatrzenia się w towar.

Z zestawienia obu powyższych okoliczności musimy dojść do przekonania, że w dziedzinie eksportu chmielu należy zastanowić się nad możliwością wprowadzenia pewnych środków zaradczych, gdyż tak Polska jak i Belgja, a również otaczające Belgję centra konsumcyjne, które na rynku belgijskim pokrywają częściowo swoje zapotrzebowania chmielu (Anglja, częściowo Holandja i północno-zachodnie Niemcy i Francja), odczuwają bardzo potrzebę nawiązania bezpośrednich stosunków, celem osiągnięcia koniecznego zaoszczędzenia kosztów pośrednictwa. Zwrócenie uwagi w powyższym kierunku jest bezwarunkowo wskazane, gdyż Belgja, północne Niemcy, Francja i Holandja, a głównie Anglja, konsumują bardzo znaczne ilości piwa, do czego, prócz nawyknięcia sfer robotniczych i miejskich przyczynia się także czę-

---

*) Artykuł niniejszy ukazał się w Nr. 29 z r. b. tygodnika „Przemysł i Handel".

ściowa prohibicja innych napojów wyskokowych, t. j. wódek i likierów, oraz ich znaczna drożyzna.

Belgja sama posiada pewną produkcję chmielu w zachodniej Flandrji i prowincji Brabantu. Jednakowoż produkcja ta nie wystarcza na tutejsze potrzeby, a to tem więcej, że kraje ościenne, a głównie Anglja, od wieków, pod marką flamandzką importowały znaczne ilości chmielów nietutejszych. Rynek angielski, zwłaszcza dla wysoko gatunkowych chmielów, do których należą i nasze chmiele wołyńskie, jest bardzo ważny, a zwłaszcza od roku bieżącego, w którym ekspiruje angielska stawka celna w wysokości f. st. 4, wprowadzona na czas wojny dla ochrony własnej produkcji. Liczyć się zatem należy z bardzo znaczną podwyższką importu tego artykułu z Belgji.

(Dalszy ciąg nastąpi).

Umowa o pracę robotników.

(Ciąg dalszy).

5. *Wynagrodzenie.*

1. *Wysokość i rodzaje wynagrodzenia.*

Jednym z najbardziej zasadniczych punktów umowy indywidualnej jest kwestja wynagrodzenia, którego wysokość winna być wyraźnie określona.

Brak określenia wysokości zarobku nakłada na pracodawcę obowiązek dania wynagrodzenia „zgodnego ze zwyczajem miejscowym, lub w braku tegoż — słusznego wynagrodzenia". Oba powyższe określenia stanowią normy tak ogólne, że w razie sporu decydować może jedynie sąd (art. 14).

Umowa o pracę przewidywać może wynagrodzenie pieniężne i w naturze.

Wynagrodzenie pieniężne powinno być wypłacane w gotówce; zabronioną jest wypłata wynagrodzenia pieniężnego wekslami, skryptami dłużnemi, kuponami, towarem lub innemi przedmiotami.

Robotnik, który otrzymał wynagrodzenie sprzecznie z powyższym przepisem, może żądać powtórnego wynagrodzenia przyczem pracodawca nie ma prawa domagać się zwrotu dokonanej wypłaty. Wartości te, o ile je robotnik jeszcze posiada, lub wzbogacił się dzięki temu, przypadają na cele kulturalno-oświatowe, zgodnie z przepisami specjalnego rozporządzenia, które wyda Minister Pracy i Opieki Społecznej (art. 22 i 23).

Niezależnie od tego przekroczenie przepisu o wynagrodzeniu pieniężnem karane jest grzywną od 10 do 500 zł., (art. 61 ust. 1). Do orzekania w tych sprawach powołany jest obwodowy inspektor pracy (art. 62).

2. *Książeczki obrachunkowe.*

Zakłady pracy, zatrudniające powyżej 4 robotników (za robotników w myśl omawianego rozporządzenia uważane są osoby wymienione w rozdz. 1), winny wydawać robotnikom najpóźniej w ciągu 7 dni od rozpoczęcia pracy książeczki obrachunkowe.

Książeczki winny zawierać jako treść stałą: dane dotyczące warunków umowy o pracę oraz wyciąg z przepisów prawnych, określających prawa i obowiązki stron i wyciąg z regulaminu pracy. Pozatem do książeczki winny być każdorazowo wpisywane wypłaty wynagrodzenia ze wskazaniem poszczególnych potrąceń oraz z wymienieniem ilości wymierzonych robotnikowi kar pieniężnych i powodów ich wymierzenia (art. 26).

Jeżeli zasady obliczania wysokości wynagrodzenia są tak skomplikowane, iż nie mogą być wyszczególnione w książeczce obrachunkowej, to podstawą do obliczenia winny być wskazane w tej książeczce tablice, wykazy, taryfy płac i t. p. przepisy, wywieszone w zakładach pracy, podpisane przez kierownika zakładu i uprzednio zaświadczone przez obwodowego inspektora pracy, któremu pozatem winny być dostarczone w 2 egzemplarzach (art. 34).

Oprócz wymienionej stałej treści i każdorazowych zapisków pracodawca nie może zamieszczać notatek lub znaków o jego uzdolnieniu fachowem, lub

sprawowaniu się bez względu na to, czy miałyby one na celu korzystne lub niekorzystne wyróżnienie robotnika (art. 29).

Robotnik przechowuje książeczkę u siebie. Oddaje ją za dowodem przed wypłatą celem wpisania do niej wymienionych wyżej danych oraz otrzymuje przy wypłacie. W razie zgubienia lub uszkodzenia pracodawca winien wydać robotnikowi nową książeczkę za opłatą, nieprzekraczającą kosztu własnego, w każdym razie nie wyżej taksy, zatwierdzonej przez obowodowego inspektora pracy (art. 30 i 31).

Szczegółowe przepisy, dotyczące książeczki obrachunkowej, określi osobne rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej.

Przewidziane jest udzielanie przez wymienionego ministra zezwoleń dla poszczególnych zakładów pracy, na całym obszarze Państwa lub jego części, na stosowanie odmiennych od ogólnego szematu książeczek lub temu podobnych dowodów z tem, aby zawierały one obliczenia wynagrodzenia i poczynionych potrąceń przy każdorazowej wypłacie (art. 27 i 28).

W ten sposób istniejące dotychczas w niektórych dzielnicach w poszczególnych zakładach pracy systemy obliczeń oraz wykazów wysokości wynagrodzeń i potrąceń w postaci arkuszy wypłat, kopert i t. p. mogą być, po uzyskaniu pozwolenia władz, pozostawione nadal.

Naruszenie przepisów o książeczkach płac pociąga za sobą karę od 10 do 500 zł. (art. 61 ust. 1). Do orzekania w tych sprawach powołany jest inspektor pracy (art. 62).

3. *Wypłata wynagrodzenia.*

a) Przy umowie na czas określony:

1) jeśli nie jest on dłuższy niż dwa tygodnie wypłata winna być uskuteczniona po upływie terminu umowy,

2) jeśli termin umowy jest dłuższy, niż dwa tygodnie — przynajmniej raz na dwa tygodnie;

b) przy umowie zawartej na czas wykonania określonej roboty, ostateczny rozrachunek następuje natychmiast po ukończeniu całej roboty. W czasie trwania umowy robotnikowi winny być wypłacane zaliczki nie rzadziej niż co dwa tygodnie, oraz nie niższe niż dwutygodniowy zarobek według ustalonej w umowie dniówki, w braku zaś tego lub niemożności ustalenia dniówki — według wartości wykonanej części pracy;

c) przy umowie na czas nieokreślony wypłata winna się odbywać przynajmniej raz na dwa tygodnie (art. 32 ust. 1 i 2).

Poszczególnym gałęziom przemysłu Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami może zezwolić na dokonywanie wypłat w wypadkach wyżej wymienionych raz na miesiąc, z zastrzeżeniem wypłaty odpowiednich zaliczek w ciągu miesiąca. W ten sposób obecny stan rzeczy w niektórych gałęziach przemysłu, np. górnictwie węglowem, gdzie obliczanie zarobku robotnika jest dość skomplikowane i może następować tylko w miesięcznych okresach, pozostanie nadal bez zmiany, po uzyskaniu zatwierdzenia władz (art. 32 ust. 3).

Wypłata ma się odbywać poza godzinami pracy, jednak bezpośrednio po zakończeniu dnia pracy. Miejscem wypłaty nie może być sklep, jadłodajnia, i t. p. zakłady (art. 33). Przekroczenie przepisu o czasie i miejscu wypłaty jest karane grzywną od 10 do 500 zł. (art. 61 ust. 1). Do orzekania powołany jest obwodowy inspektor pracy (art. 62).

4. Skutki uchybienia terminom wypłat.

Niewypłacenie w wymienionych terminach, jeśli nastąpiło z winy pracodawcy, niezależnie od prawa robotnika do rozwiązania umowy z winy pracodawcy pociąga za sobą obowiązek opłacania przez pracodawcę procentów zwłoki w wysokości 2 — 3% miesięcznie, poczynając od dnia wypłaty.

Jak z powyższego wynika, obowiązek opłacania procentów zwłoki istnieje tylko w wypadku stwierdzonej winy pracodawcy. W razie niedojścia w tym względzie do porozumienia stron, o winie decyduje sąd, wyznaczający jednocześnie procenty zwłoki w granicach od 2 do 3% zależnie od stopnia winy pracodawcy (art. 32 ust. 4).

5. Potrącenia.

Pracodawca nie może potrącać z zarobku, ani żądać od robotnika:

a) wynagrodzenia za pomoc lekarską, nieprzewidzianą obowiązującemi przepisami, (t. j. dostarczoną we własnym zakresie niezależnie od instytucji ubezpieczeniowych);

b) wynagrodzenia za dostarczanie lokalu pracy, ogrzewanie, oświetlenie i czyszczenie lokalu pracy;

c) wynagrodzenia za zużywanie narzędzi pracy oraz siły napędnej zużywanej dla zakładu pracy, stanowiących jego własność (art. 35);

d) wynagrodzenia z tytułu poręczenia za zobowiązania pieniężne robotnika, oraz procentu od pożyczek, udzielanych robotnikowi (art. 36);

Przekroczenie przepisów, wymienionych w p. a, b i c, jest karane grzywną od 10 do 500 zł., o ile inne ustawy karne nie przewidują kar surowszych. Do orzekania w tych wypadkach powołany jest obwodowy inspektor pracy (art. 62). Przekroczenie natomiast przepisów punktu d, jest karane grzywną od 50 do 1000 zł. i aresztem do 6 tygodni lub jedną z tych kar, (o ile inne ustawy karne nie przewidują kar surowszych), przyczem do orzekania w tych sprawach powołane są sądy pokoju (powiatowe) (art. 60).

Z wynagrodzenia robotnika wolno potrącać tylko następujące należności, z tem zastrzeżeniem, że wszelkie potrącenia bez kar nie mogą przekraczać połowy wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty:

a) za dostarczone robotnikowi przez pracodawcę mieszkanie, opał, światło, oraz jeśli chodzi o górników — materjały wybuchowe (według cennika, zatwierdzonego przez władze górnicze);

b) bieżące i zaległe daniny (podatek dochodowy oraz opłaty publiczne np. składki ubezpieczeniowe) w granicach ustawowego upoważnienia pracodawcy do ich potrącania (tak np. składki do Kasy Chorych i do Funduszu Bezrobocia wolno pracodawcy potrącać tylko przy każdorazowej wypłacie. Składki przypadające na robotników, niepotrącone z jakiejkolwiek przyczyny przy wypłacie, nie mogą być potrącane przy wypłacie następnej) (art. 38 ust. 1).

Potrącenia, wymienione pod p. a i b, można dokonywać przy każdorazowej wypłacie w całości z tem oczywiście zastrzeżeniem, aby nie przewyższały one ½ wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Jeśli potrącenia z tytułu wymienionych należności nie stanowią połowy należności, przypadającej do wypłaty, mogą być uskutecznione dalsze potrącenia w następującym porządku:

c) sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych i egzekucyjnych (sumy te nie mogą przewyższać 1/5 wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty, za wyjątkiem zajęcia sądowego za alimenty, 2/5 wynagrodzenia. Przy zbiegu sum egzekwowanych za alimenty i inne należności lub długi 1/5 część wynagrodzenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na alimenty jak i na inne należności i długi, drugą zaś 1/5 część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów);

d) zaliczki pieniężne, udzielane robotnikowi przez pracodawcę na poczet wynagrodzenia oraz sumy, należne za artykuły pierwszej potrzeby, brane przez robotnika ze sklepów przy zakładach pracy. Nie dotyczy to zaliczek wydawanych przez zakłady pracy, które na mocy zezwolenia władz mogą uskuteczniać wypłatę raz na miesiąc (art. 38 ust. 1, 2 i 3).

(Dalszy ciąg nastąpi).

PRZED ZBIOREM CHMIELU.

Jak donoszą z plantacyj, chmiel obecnie znajduje się w końcowym okresie kwitnienia i mniej więcej za dwa tygodnie należy spodziewać się rozpoczęcia zbiorów. Będą one jednak w roku bieżącym mniejsze stosunkowo, gdyż warunki klimatyczne nie sprzyjały bynajmniej rozwojowi roślin. Naogół właściciele plantacyj obliczają, że plony ich będą obecnie o 18 do 25% mniejsze od zeszłorocznych, miejscami zaś obniżenie plonów dochodzi prawie do 50%. Ogólny zbiór wszakże, wobec stosunkowo znacznego powiększenia obszaru plantacyj dorówna zapewne zeszłorocznemu. Oczywiście są to narazie tylko przewidywania, zależne jeszcze od tego, czy zbiorowi chmielu będzie towarzyszyła sucha dobra pogoda.

JARMARK CHMIELARSKI.

Dowiadujemy się, że Wołyńskie Towarzystwo Chmielarskie, wespół z Bankiem Chmielarskim, projektuje urządzenie w Dubnie jarmarku chmielarskiego, połączonego z wystawą wzorów. Jarmark ten ma na celu zbliżenie kupców do producentów chmielu i niewątpliwie może mieć doniosły wpływ na całokształt obrotu chmielem w naszym kraju. Uregulowanie tych spraw byłoby bardzo pożądane, gdyż, jak dowiodła praktyka roku ubiegłego, na plantacjach wyprzedane zostały szybko lepsze gatunki chmielu, gorsze natomiast pozostały, co spowodowało duże straty plantatorów.

CENY JĘCZMIENIA.

Warszawa.	16/VIII. 41 — 42 zł.
	17/VIII. 41 — 41½ zł
	18/VIII. 41 — 41½ zł.
	20/VIII. 38½ — 39½ zł.
	21/VIII. 38 — 39 zł.
Bydgoszcz.	20/VIII. 35 — 37½ zł.
Poznań.	17/VIII. 36 — 38½ zł.
	20/VIII. 36½ — 38½ zł.
Wilno.	17/VIII. 52 — 53 zł.
	21/VIII. 52 — 53 zł.
Berlin.	16/VIII. 240 — 265 mk. n.
	17/VIII. 238 — 263 mk. n.
	18/VIII. 238 — 263 mk. n.
	20/VIII. 235 — 260 mk. n.
	21/VIII. 234 — 257 mk. n.
Hamburg	18/VIII. 10.05 flh. Dun. Ros.
	20/VIII. 10.05 flh. Dun. Ros.
	17/VIII. 11.45 flh. La Plata
	21/VIII. 10.80 flh. La Plata
	21/VIII. 9.75 flh. Marokko
Chicago.	15/VIII. Malting 56 — 77 cts. za bushel
	16/VIII. Malting 56 — 81 cts. za bushel
	18/VIII. Malting 53 — 75 cts. za bushel
	20/VIII. Malting 59 — 69 cts. za bushel
Nowy York.	16/VIII. Malting 83 cts. za bushel
	17/VIII. Malting 83 cts. za bushel
	18/VIII. Malting 83 cts. za bushel
	20/VIII. Malting 81 cts. za bushel

CHMIEL.

Równe, 13/8. Urodzaj chmielu w b r. zapowiada się dość dobry, jednakże zbiór będzie poważnie opóźniony. W niektórych miejscowościach plantacje poniosły poważne szkody z powodu specjalnej zarazy.

CENA OGŁOSZEŃ: 1 str. Zł 150.—; 1/2 str. Zł. 80.—; 1/3 str. zł. 60—; 1/4 str. Zł. 45.— Zastrzega się zmianę cen ogłoszeń

Redaktor: W. Adam. Wydawca: Centralny Związek Przemysłu Piwowarskiego i Słodowniczego w Rzplitej Polskiej.

Drukarnia i Litografja p. f. „JAN COTTY" w Warszawie, Kapucyńska 7.